

— Je zult — zei Louise — tusschen eenige schikkingen door van lessen die moesten worden afgeschreven, weinig zorgen meer hebben.

Weinig zorgen? Waarom niet; mèt Louise hield het aandeel in 't huisje toch op? Doch tijd tot nadenken hierover nam Hannie niet. Er was zooveel te doen, te regelen, te verplegen, elke gedachte daarbuiten schoof ze van zich af. Van een pleegzuster, als de dokter aanried, wilde Hannie niet hooren. Smartelijk beseftte zij, dat mèt Louise al het levende harer familie tegelijkertijd wegvloede, de herinneringen aan 't ouderlijke huis en vooral deze aan Willempje. Mèt Louise zou het kind nog weer verder van haar wegzeizen. . . . Kostbare weken . . . dagen . . . uren! Niemand meer al spoedig om over 't liefste te praten wat heur beide onterfde vrouweharten tot het diepste leven had bezielde. En in het lijdzame zitten nevens het ledikant, waarin de prevelende stervende doolde in de verre gewesten van haar kindsheid, werd het Hannie, of dat verleden een gedeeld bezit was, als een instrument dat alleen zij in een samenspel bespelen konden.

Zij, de vrouwen die geen moeders mochten zijn en toch haar geliefd kind hadden bezeten. Zij, de vrouwen eener onterfde generatie, in wie de sterkste levensdrang, als niet bestaand verondersteld, lag verdoofd. Geen oogenblik wilde Hannie haar zuster verlaten; sliep de zieke, dan legde ook Hannie zich op den divan in dezelfde kamer neer. Zoo hield ze de verpleging vol, al waarschuwde ook de medicus voor overspanning, toen hij het versmalde gezicht der onderwijzeres zag, waarin de oogblik doolde, doelloos geleid als de dwalende vlucht van een vogel die zijn nest heeft verloren. Ze kòn haar zuster niet verlaten; een verteederling greep haar aan bij de gedachte dat Louise in oogenblikken waarin ze, uit het onbewuste van den slaap glijdend in het halfbewuste van den ziektedag, door het opslaan der oogen haar zoeken mocht. . . . neen . . . neen . . . ze moest er zijn aldoor . . . Maar achter dit gevoel kneep telkens wrang het besef van de school, haar betrekking die ze verzuimde. . . . te lang verzuimde. In een schok vielen soms de begrippen . . . schorsing . . . ontslag.

Ja, schuldig was ze en Hannie beseftte, dat er vrouwen bestonden, die bij even groote liefde toch haar dagelijkschen plicht niet verzuimden, vrouwen die streng voor zichzelf waren als een straffe rechter. Het beeld van den vader, den rechter — en ook in zijn daaglijksch leven en voor zijn gezin een rechter — gezeten in zijn plechtige leege studeerkamer, achter het groote, open vlak van de groenbektelede tafel, dook als een orakel van ijzige rechtvaardigheid en plicht, als zulk een ideaal van onbegrijpelijkheid op.

Ach, maar het leven na het sterven der zuster was één woestenij, zulk een totale berooidheid, dat het er niets toe deed, al werd ze zelf vernietigd. Kreeg zij haar ontslag — en haar schuldbesef dreef dit voorgevoel al op tot feit — dan werd ze huishoudster „ergens” . . . juffrouw van gezelschap „ergens” . . . desnoods iemand voor de kinderen „ergens” . . . Wel was Louise heel ziek,